

Łódź, 9 maja 2021 r.

Dr hab. Jacek Regina-Zacharski, prof. UŁ

OPINIA

**o osiągnięciach naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych dr. Jana Pilżysa
w związku z wnioskiem o nadanie stopnia doktora habilitowanego**

Sylwetka naukowa dr. Jana Pilżysa

Pan doktor Jan Pilżys ukończył Wyższą Szkołę Oficerską Wojsk Obrony Przeciwlotniczej w Koszalinie, uzyskując tytuł zawodowy inżyniera dowódcy. W 1995 roku uzyskał tytuł magistra wychowania technicznego w Wyższej szkole inżynierskiej w Koszalinie na wydziale mechanicznym broniąc pracy dyplomową pod tytułem *Polskie konstrukcje pojazdów bojowych do 1939 roku*. Promotorem był profesor Bogusław Polak. Stopień doktora nauk humanistycznych w specjalności historia uzyskał w 2001 roku w Wojskowym Instytucie Historycznym Akademii Obrony Narodowej na podstawie rozprawy doktorskiej *Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Obrony Przeciwlotniczej w Koszalinie 1967-1997*. Podobnie jak w przypadku pracy magisterskiej promotorem doktoratu był prof. Bogusław Polak.

Dr Jan Pilżys w latach 1980-1995 realizował swoją karierę zawodową w służbie wojskowej, awansując w funkcjach od dowódcy plutonu przez dowódcę kompanii, instruktora do starszego instruktora. Jednostkami macierzystymi były 5 pułk przeciwlotniczy, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Centrum Szkolenia Obrony Przeciwlotniczej. Po uzyskaniu tytułu magistra w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Obrony Przeciwlotniczej w Koszalinie rozpoczął kolejny etap rozwoju w zakresie dydaktyki, obejmując funkcję wykładowcy. Jako wykładowca i starszy wykładowca realizował swoją misję również

w Centrum Szkolenia Obrony Przeciwlotniczej w Koszalinie, w Bałtyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej, w Instytucie Politologii i Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych jako adiunkt związany jest z Zakładem Badań nad Konfliktami i Pokojem Instytutu Politologii I Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego, Katedrą Badań nad Konfliktami i Pokojem, a także Wyższą Szkołą Integracji Europejskiej w Szczecinie, Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Warszawie, z Instytutem Politologii I Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego i wreszcie Instytutem Nauk o Polityce i Bezpieczeństwa Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Szczecińskiego.

Kariera akademicka doktora Jana Pilźysa jest realizowana w dwóch wyraźnie zarysowanych obszarach. Początkowo w dominującym obszarze dydaktyki i po uzyskaniu doktoratu na polu naukowym przy czym w tej drugiej kwestii obserwować można stałe zwiększanie zaangażowania Habilitanta.

Zainteresowania badawcze doktora Pilźysa koncentrują się w trzech zasadniczych polach. Habilitant zajmuje się historią wojskowości, polityką bezpieczeństwa i obronności państwa polskiego oraz Unii Europejskiej, funkcjonowaniem instytucji bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej i wreszcie zarządzaniem kryzysowym i ratownictwem w Polsce. Przegląd dorobku naukowego Habilitanta przekonuje również o pewnej równowadze między teoretycznymi i praktycznymi aspektami refleksji naukowej. Nieobce są również Habilitantowi, co szczególnie cieszy i satysfakcjonuje recenzenta, obszary badawcze bezpośrednio dotyczące problematyki zagrożeń dla pokoju i bezpieczeństwa, badań nad konfliktami zbrojnymi i wojną. Przegląd dorobku naukowego habilitanta przekonuje, iż zainteresowania naukowe rozwijane były równoległe. Brak jest wyraźnych cezur świadczących o przejściu z jednego pola badawczego do drugiego. Do pewnego stopnia wynikać to może z procesu wydawniczego i nakładania się harmonogramów publikacyjnych, jednak trzeba przyjąć, że w pierwszym okresie aktywności naukowej po uzyskaniu doktoratu Habilitant realizował pasje badawcze z rozmaitych obszarów. Znalazły się w nich kwestie *stricto* wojskowe, ale też zagadnienia związane z ochroną zabytków i dziedzictwa narodowego, współpracy gospodarczej i handlowej, badań o wymiarze regionalnym, refleksji zakorzenionych bezpośrednio w politologii - na przykład zajmowanie się kwestią elit politycznych, problematyka dotycząca zagadnienie europejskich i innych.

W połowie ostatniego dwudziestolecia w obszarze zainteresowań badawczych Habilitanta na trwałe zagościły zagadnienia związane z badaniem zarządzania kryzysowego,

analizy sytuacji kryzysowych i funkcjonowania poszczególnych elementów systemu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w obliczu kryzysów. W ostatnim pięcioleciu poprzedzającym złożenie wniosku habilitacyjnego, wyraźne jest też ukierunkowanie badań na zagadnienia związane z obroną cywilną i jej miejscem w systemie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej. Równolegle jednak habilitant rozwijał, między innymi w artykułach publikowanych w czasopiśmie angielskojęzycznych, zagadnienia dotyczące współczesnych wojen, charakterystyki współczesnych konfliktów zbrojnych, ich elementów składowych, dynamiki, temporalności i tak dalej. Te dwa nurty w badaniach znalazły swoje odzwierciedlenie w dysertacji wskazanej jako osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym.

Zarówno wykształcenie, jak i dotychczasowa praca zawodowa (dydaktyczna i administracyjna) Habilitanta wiążą go z obszarem nauk o bezpieczeństwie, co znajduje swoje potwierdzenie w jego dorobku naukowym.

Szczegółowa ocena dorobku naukowego dr. Jana Pilźysa w świetle artykułu 221 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz artykuł 219 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,

Dołączony do wniosku dorobek naukowy Habilitanta (wykaz i kopie) zgromadzony po uzyskaniu stopnia doktora charakteryzuje duże zróżnicowanie pod względem form prezentacji wyników badań, ich jakości oraz siły oddziaływania wynikającej z wagi wydawnictw. Składają się nań monografie. Habilitant wskazuje pięć i omawia w dokumentacji cztery. Należy wskazać, iż monografia doktorskiej *Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Obrony Przeciwlotniczej w Koszalinie 1967-1997*, Wydawnictwo CSWLiOP: Koszalin 2002, ss.493, stanowi opublikowaną wersję doktoratu i, jakkolwiek ukazała się rok po uzyskaniu stopnia doktora, wykazywanie jej w kategorii dorobek po doktoracie budzi pewne wątpliwości.

W istocie po monografii doktorskiej habilitant opublikował pięć monografii zwartych:

- 1) *Zarządzanie kryzysowe*, Szczecin 2007
- 2) *Planowanie w zarządzaniu kryzysowym*, Szczecin 2012
- 3) *Departament Piechoty Ministerstwa Spraw Wojskowych w latach 1921-1939*, Szczecin 2012
- 4) *Wojska obrony przeciwlotniczej 1918-2013. Zasady działań taktycznych*, Szczecin 2014
- 5) *Łączność w systemach zarządzania kryzysowego i ratownictwa w Polsce - teoria i praktyka*, Szczecin 2015

i opublikowana w 2019 roku monografia będąca osiągnięciem wskazanym w postępowaniu habilitacyjnym:

6) *Obrońcy Cywilni w Polsce. Współczesność i perspektywy*, Toruń 2019 .

Z omówienia dysertacji doktorskiej recenzent czuje się zwolniony, gdyż stała się ona przedmiotem wnikliwych recenzji w postępowaniu doktorskim.

Pierwsza ze wskazanych publikacji, dotycząca planowania w zarządzaniu kryzysowym nie została przez Habilitanta wymieniona w dokumentacji zapewne z uwagi na jej silnie ukierunkowany charakter wsparcia dydaktycznego. Niemniej w wielu fragmentach wyraźne są walory naukowe tej publikacji. Habilitant dokonał w monografii szczegółowej kategoryzacji oraz dość solidnej analizy elementów składających się na zarządzanie kryzysowe. W warstwie analizy procesu planowania w zarządzaniu kryzysowym uwzględnione zostały główne etapy. Co warto podkreślić w kontekście monografii wskazanej jako osiągnięcie w postępowaniu habilitacyjnym - już w 2012 roku Habilitant zajmował się charakterystyką zagrożeń.

Kolejna monografia z 2012 roku stanowi bardzo solidne opracowanie o charakterze historycznym, w którym Habilitant w oparciu o dokumenty archiwalne oraz literaturę przedmiotu dokonał precyzyjnego usytuowania Departamentu Piechoty w systemie obronnym Rzeczypospolitej polskiej w latach 1921 -1939. W oparciu o ówczesne prawodawstwo w monografii dokonano analizy kompetencyjnej, jak również procesów wdrażania przyjętych rozwiązań systemowych. Autor wykazał się daleko idącym krytycyzmem w ocenie stopnia wykorzystania potencjału jak również wskazał i wykazał ewidentne błędy strukturalne przekładające się na pewien imposybilizm decyzyjny Departamentu.

Monografia poświęcona analizie rzeczywistości wojsk obrony przeciwlotniczej umieszczona została w bardzo rozległym horyzoncie czasowym badania. Istotą postępowania stała się przemyślana periodyzacja badanego okresu, niemniej jednak nie uniknięto w monografii pewnych powierzchowności choćby z uwagi na ogrom badanego materiału. Niewątpliwym osiągnięciem tej pracy stało się z ilustrowanie procesu i ewolucji podejścia do zagadnień obrony przeciwlotniczej, jak i charakteru wojsk obrony przeciwlotniczej i ich usytuowania w systemie obronnym Rzeczypospolitej (oraz PRL) w korespondencji ze zmieniającymi się warunkami pola walki. Autor koncentrował się na analizie poziomu taktycznego lecz, co należy wyraźnie podkreślić, w pracy znalazły się również interesujące uwagi dotyczące poziomów operacyjnego i strategicznego.

Kolejna monografia *Łączność w systemach zarządzania kryzysowego i ratownictwa w Polsce - teoria i praktyka* stanowi obszerne opracowanie, w którym istotnym polem badania uczyniono analizę stanu prawnego i rozwiązań systemowych obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej. Warto zauważyć i podkreślić pewien rys naukowy, charakteryzujący sylwetkę badawczą Habilitanta polegający na zwracaniu uwagi na aspekty skuteczności, jak również adekwatność implementacji praktycznej przyjmowanych rozwiązań prawnych i systemowych. Podobnie jak w innych monografiach i tu Autor wykazał daleko idący krytycyzm w ocenie. Mimo zauważalnych mankamentów w dowodzeniu praca stanowi bardzo wartościowy wkład do przedmiotowej refleksji. Należy też podkreślić ambicje formułowania rekomendacji dotyczących przyszłości a zakorzenionych w istniejącym stanie rzeczy. Co warte podkreślenia Autor potraktował zagadnienie łączności w sytuacjach kryzysowych w kategoriach właściwych rozumieniu bezpieczeństwa narodowego, umieszczając w centrum badania procesów i systemu obywatela państwa jako punkt przecinania się żywotnych interesów. Podobnie jak w we wcześniejszych monografiach i tu Habilitant wykazał postawę krytyczną, koncentrując się przede wszystkim na pewnych brakach i niedoskonałościach wynikających z niedostatecznego poziomu integrowania systemów.

Monografie wskazane w dorobku przez Habilitanta niewątpliwie (przynajmniej częściowo) posiadają naukowy charakter i obszarowo wnoszą do wiedzy nowe jakości oraz spojrzenia. Część z nich charakteryzuje pewien walor publikacji wsparcia dydaktycznego, inne mają wyraźny walor popularyzatorski. Poziom merytorycznego ich przygotowania jak również wykorzystywane metody nie budzą większych zastrzeżeń, a biorąc pod uwagę zasygnalizowane aspekty, zasługują szacunek i uznanie. Niemniej poczynić należy uwagę, iż monografie publikowane wcześniej niż wskazana jako osiągnięcie habilitacyjne książka, ukazywały się w wydawnictwach lokalnych. Nie ujmując niczego tym domom wydawniczym, odnotować trzeba, że ich zasięg, jak również stopień oddziaływania środowiskowego pozostają silnie ograniczone. Dopiero monografia będące przedmiotem postępowania habilitacyjnego opublikowana została w Wydawnictwie Adam Marszałek, o którym powiedzieć można że posiada zasięg przynajmniej ogólnokrajowy.

W załączonym materiale dokumentacyjnym Habilitant oprócz monografii wskazuje również swoją aktywność konferencyjną, redakcje publikacji naukowych i 60 artykułów oraz rozdziałów książkach wieloautorskich.

Ich liczba powoduje, że nie sposób omówić dokładnie wszystkich. Warto jednak rozpocząć od uwagi, iż podobnie jak w przypadku monografii i tu dostrzec można dosyć dużą

rozpiętość tematyczną i przede wszystkim obszar oddziaływania z uwagi na bazę wydawniczą. W tej grupie dorobku publikacyjnego zdecydowanie dominują części prac zbiorowych, rozdziały w monografiach wieloautorskich, pojawia się nawet opracowanie o charakterze leksykonowym. Artykułów w czasopismach naukowych jest kilka. Na szczególne podkreślenie przy ocenie całokształtu dorobku publikacyjnego zasługują cztery artykuły angielskojęzyczne. Trzy z nich opublikowane zostały w czasopiśmie *International Journal of Humanities Social Sciences and Education*, jeden w *Scientific Journal of the Military University of Land Forces*. To ostatnie czasopismo siedzibę swoją ma oczywiście we Wrocławiu. Opublikowany tam artykuł z 2019 roku nosi tytuł *Praca szkoleniowa i edukacyjna w siłach obrony terytorialnej*. Trzy artykuły wspomniane wcześniej opublikowane w czasopiśmie indyjskim (open source) to publikacje *Civil Defense as a Scientific Research Area* (2017), *Local Wars Threatening World Peace* (2018) i pochodzący z tego samego numeru *Characteristics of Warthreats (Causes, Effects and Ways to Counteract Them)*.

Niestety z żaden z tych artykułów nie znalazł się w czasopiśmie wysoko punktowanym na listach ministerialnych. Stanowią one niemniej istotny wkład w porządkowanie i kategoryzacje zjawisk związanych ze współczesnymi konfliktami zbrojnymi. W szczególności artykuł z 2018 roku wart jest odnotowania. Zawiera on bowiem istotny element przemysłów umieszczonych następnie w rozdziale monografii będącej osiągnięciem wskazanym we wniosku habilitacyjnym. Autor zdecydował się w nim na omówienie i skategoryzowanie obszarów współczesnej wojny jak również pól rażenia nowoczesnymi konwencjonalnymi i niekonwencjonalnymi rodzajami broni. Koresponduje to wyraźnie z rozdziałem monografii habilitacyjnej poświęconej tej właśnie tematyce.

Inne wskazane w dorobku Habilitanta osiągnięcia - jak pisano wcześniej - głównie rozdziały w monografiach zbiorowych dotyczą wielorakich aspektów związanych z bezpieczeństwem. Wyraźnie rysują się tu trzy grupy zainteresowań badawczych. Pierwsza głęboko zakorzeniona w analizie zagrożeń i polityki obronnej państwa - *Rola i udział wojska w kryzysach społeczno-politycznych do roku 1989* (2006), *Wpływ migracji na bezpieczeństwo i porządek publiczny państwa* (2012), *Infrastruktura krytyczna państwa jako element przetrwania i destabilizacji społeczeństwa w czasie pokoju kryzysu i wojny* (2015), *Znaczenie zasobów ludzkich w procesie planowania strategicznego na szczeblu państwa* (2016), *Cywilizacja w cieniu broni nuklearnej* (2016), *Narody w obliczu zagrożeń cywilizacyjnych* (2018).

Wyraźnie zarysowaną grupę zainteresowań Habilitanta stanowią zagadnienia związane z zarządzaniem kryzysowym. Otwiera je przywołana wcześniej monografia o charakterze podręcznikowo-dydaktycznym *Zarządzanie kryzysowe* (2007). Innym osiągnięciem tej grupie jest publikacja monograficzna *Planowanie w zarządzaniu kryzysowym* (2012). Od tego też roku wyraźne jest koncentrowanie się Habilitanta na poszczególnych elementach obszaru zarządzania kryzysowego. Rozdział w monografii zbiorowej zatytułowany *Łączność jako zasadniczy element systemu zarządzania kryzysowego* (2013) doskonale wpisuje się w ten nurt. Ciekawym osiągnięciem w tym zakresie, uwzględniającym metody pomiaru i oceny, co szczególnie istotne jest rozdział w monografii z 2013 roku zatytułowany *Jakość produktów logistycznych w zarządzaniu logistycznym*. Sektorowe zagadnienia związane z jakże istotnym elementem komunikacji poruszone zostały w pracy z 2015 roku *Komunikacja jako kluczowy element systemu bezpieczeństwa powszechnego* jak również w publikacji z tego z roku *Kryteria doboru aktorów i sposobów komunikowania się w sytuacji kryzysowej*. Bardzo ważną w dorobku Habilitanta pozycję stanowi artykuł opublikowany w „Przeglądzie Naukowo-Methodologicznym - Edukacja dla bezpieczeństwa” z 2015 roku zatytułowany *Zarządzanie systemami łączności i transmisją danych w sytuacjach kryzysowych*. Autor podnosi jako jedno z głównych zagadnienie integrowania systemów zarządczych w poszczególnych podsystemach związanych z zarządzaniem kryzysowym koncentrując się na interoperacyjnym podsystemie łącznościowym.

Zainteresowania Habilitanta koncentrowały się również wokół zagadnień związanych z obroną cywilną, choć tu należy zauważyć, że obszar ten eksponowany był w ciągu ostatnich kilku lat. Przywołany wcześniej artykuł anglojęzyczny z 2017 roku wydaje się szczególnie wart wzmiankowania w tym obszarze - Habilitant bowiem zajął się samym obszarem obrony cywilnej jako pola działań i badań naukowych. Podobny wymiar ma publikacja z 2017 roku *Teoretyczno-praktyczny wymiary współpracy nauki z obroną cywilną w Polsce*. Ciekawą i solidnie udokumentowaną publikację stanowi rozdział z opracowania zbiorowego *Pomorze militarne. Wokół zagadnień polityki i obronności na Pomorzu Zachodnim w polskim 70-leciu*. Habilitant w tym opracowaniu zbiorowym zamieścił interesujący tekst zatytułowany *Obrona cywilna województwa koszalińskiego w latach 1991-1999. Analiza i ocena*. Koncentrowanie się na badaniu zawężonego pola przyniosło tutaj szczególne efekty charakteryzujące się wysoką konkretnością badań ale także ich weryfikowalności.

We wskazanym dorobku znalazły się również publikacje korespondujące z głównymi nurtami zainteresowań badawczych Habilitanta na przestrzeni kilkunastu lat pozostające jednak

poza nimi. Autor zajmował się badaniem *Transnarodowych zagrożeń bezpieczeństwa narodowego* (2006), *Wymiarami współpracy gospodarczej i handlowej Polski z wybranymi państwami regionu wschodnioeuropejskiego* (2007). Innym, ciekawym tekstem jest rozdział w monografii wydanej w wydawnictwie Adam Marszałek *Partie polityczne - przywództwo partyjne w 2008 roku. Oddziaływanie elit politycznych na środowisko społeczne*. Autor badał kwestie europejskie w publikacji Uniwersytetu imienia Adama Mickiewicza *Perspektywy rozwoju Unii Europejskiej po rozszerzeniu z 2007 przegląd zagadnień*, gdzie opublikował tekst *Schengen -obszar wolności, bezpieczeństwa i prawa*. Warto w tym nurcie również odnotować artykuł opublikowany w „Biuletynie Informacyjny” z 2010 roku zatytułowany *Strategiczne przesłanki bezpieczeństwa euroatlantyckiego (Unia Europejska – NATO – USA)*. Warto również przywołać nurt zainteresowań badawczych Habilitanta o charakterze historycznym. Oprócz wspomnianej wcześniej publikacji na temat sojuszy państwa polskiego w dwudziestolecium międzywojennym należy też wspomnieć o rozdziale w monografii *Z morza i Pomorza. Spojrzenie na wrzesień 1939. Pamięć i odpowiedzialność* wydaną w Wydawnictwie Adam Marszałek w 2011 roku, w której Autor zamieścił rozdział pod tytułem *Miejsce i rola Józefa Piłsudskiego w życiu politycznym i wojska w latach 1918-1939*. Jakkolwiek publikacje o charakterze *stricte* historycznym nie wpisują się bezpośrednio w problematykę nauki o bezpieczeństwie, stanowią jednak istotny rys budujący obraz sylwetki naukowo-badawczej Habilitanta.

Interesującym wątkiem badawczym stały się też zagadnienia dotyczące kwestii związanych z edukacją. Tu wymienić należy choćby publikację z 2009 roku *rodzina i szkoła w systemie bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, perspektywy przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa w polskim systemie edukacji społecznej* (2011) i artykuł z tego samego roku opublikowany w „Zeszytach Naukowych Akademii Marynarki Wojennej” - *Gimnazjum w procesie edukacji młodzieży dla bezpieczeństwa XXI wieku*.

Podjmując próbę oceny dorobku Habilitanta w zakresie artykułów i rozdziałów w monografiach zbiorowych należy podkreślić, że te ostatnie stanowią zdecydowaną dominantę w tej kategorii. Jak wspomniano wcześniej, publikacje w formie artykułów w czasopiśmie stanowią co najwyżej kilkanaście procent. Warto w tym miejscu zasugerować Habilitantowi aby w dalszym rozwoju naukowym dążył do zrównoważenia a nawet odwrócenia proporcji. Kolejną cechą dorobku naukowego jest to, iż dr Jan Pilzys decydował się na publikowanie w szacownych zapewne wydawnictwach oraz czasopiśmie, jednak - z wyjątkiem Wydawnictwa Adam - posiadających ograniczony zarówno w wymiarze geograficznym, jak i branżowym

wpływ środowiskowy. Skonkludować można sugestią by Habilitant w przyszłym rozwoju naukowym zadbał o zdecydowaną zmianę tego stanu rzeczy. Odnosząc się natomiast do samej wartości merytorycznej i metodologicznej ocenianych tekstów należy zauważyć, że ocena ta daleka jest od jednorodności. Wśród wskazanych publikacji znalazły się lepsze i gorsze. Wyłaniająca się z dorobku sylwetka, każe spojrzeć na Habilitanta jako uformowanego badacza, dość sprawnie posługującego się różnymi ograniczonymi jednak metodami badawczymi. Uderza natomiast słabe zakorzenienie (można nawet niekiedy przypuścić brak identyfikacji) badań i prezentacji ich wyników w paradygmatach i nurtach teoretycznych. Brak jest również wystarczającej świadomości konieczności realizacji postulatu udziału w szerszej debacie naukowej, co niestety owocuje również niskim potencjałem oddziaływania osiągnięć naukowych Habilitanta. Odnosząc się zatem do ogółu dorobku naukowego doktora Jana Pilżysa należy podkreślić, iż w wymiarze „statystycznym” prezentuje się on w pełni satysfakcjonująco – Habilitant wymienia kilkadziesiąt dzieł, których jest samodzielnym autorem lub takich, które powstały we współautorstwie. Do znacznej części z nich należy podejść bardzo krytycznie, stanowią one bowiem wypowiedzi drobne, przyczynkarskie o wątpliwej jakości naukowej. Niewątpliwie trudno również uznać, iż dorobek pisarski Habilitanta spełnia oczekiwanie ustawodawcy jako wykazujący się „...istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej”.

Powyższe uwagi dotyczące dorobku naukowego Habilitanta potwierdzone zostały w dokumencie analiza bibliometryczna publikacji autorstwa doktora Jana Pilżysa w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego. Sumaryczny wynik osiągnięty przez Habilitanta prezentuje się całkiem okazale - wynosi 505 punktów, jednak warto wskazać dwie wyraźnie rysujące się tendencje. Po pierwsze, jak wskazano wyżej, artykuły w czasopismach, w zeszytach naukowych i innych stanowią zdecydowaną mniejszość w dorobku Habilitanta. Blisko połowa osiągniętej punktacji została oparta o dzieła w postaci autorstwa monografii lub podręcznika. Drugą kategorię co do liczby zgromadzonych punktów stanowią rozdziały w monografiach lub podręcznikach oraz publikacje w wydawnictwach pokonferencyjnych. Już w oparciu o te proporcje wnioskować można o stosunkowo ograniczonym udziale Habilitanta w aktualnej debacie ogólnoakademickiej w zakresie nauk o bezpieczeństwie oraz nauk o polityce i administracji (bo część publikacji Habilitanta niewątpliwie wpisuje się do tej dyscypliny). Drugą wyraźną tendencją, jaka wyłania się z załączonych informacji o dorobku naukowym jest widoczna intensyfikacja aktywności naukowej Habilitanta na rzecz publikowania w wysoko

punktowanych wydawnictwach i periodykach o zasięgu większy niż lokalny. Dotyczy to również publikacji w języku angielskim. Odzwierciedla to zresztą fakt cytowania w oparciu o Google Scholar trzech prac pochodzących z ostatniego czasu przed złożeniem wniosku habilitacyjnego. Pozwala to sformułować przypuszczenie, iż dopiero w ostatnich latach Habilitant posiadał świadomość konieczności włączenia się do szerokiej debaty naukowej. Stanowi to dobry prognostyk na przyszłość rozwoju zawodowego i naukowego Habilitanta.

W załączonym do wniosku materiale dokumentacyjnym Habilitant potwierdził udział w kilkudziesięciu konferencjach i wydarzeniach naukowych w okresie między uzyskaniem stopnia doktora a złożeniem wniosku habilitacyjnego. Część z wydarzeń posiadała status konferencji i seminariów międzynarodowych. Należy jednak odnotować, iż udział w konferencjach międzynarodowych poza granicami państwa nie został wykazany. Można zatem przyjąć, iż aktywność konferencyjna Habilitanta zasługuje na uznanie, natomiast warto rekomendować podjęcie działań na rzecz prezentacji wyników własnych badań na szerszym aniżeli krajowe polu naukowym. Tym bardziej, że oczekiwanie takie zostało bezpośrednio wyrażone przez ustawodawcę w akcie normatywnym będącym podstawą wniosku habilitacyjnego.

W dołączonym do wniosku materiale dokumentacyjnym brak jest informacji na temat staży zagranicznych, zagranicznych pobytów badawczych, kierowania bądź uczestnictwa w międzynarodowych naukowych sieciach badawczych. Brak jest również danych na temat uczestnictwa w projektach międzynarodowych.

Recenzja monografii Jan Pilżys, *Obrona cywilna w Polsce. Współczesności i perspektywy*, Wydawnictwo Adam Marszałek: Toruń 2019, **wskazanej jako osiągnięcie naukowe, będące podstawą wniosku**

Osiągnięcie naukowe, wskazane jako podstawa postępowania habilitacyjnego w oparciu o artykuł 219 ust. 1 punkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stanowi rozprawa Jan Pilżys, *Obrona cywilna w Polsce. Współczesności i perspektywy*, Wydawnictwo Adam Marszałek: Toruń 2019 (ISBN 978-8381-80-109-6).

Do oceny zostanie zastosowanych pięć kryteriów: a) wartość podjętego problemu badawczego; b) konstrukcja rozprawy, czyli jej struktura; c) treść rozprawy, czyli jej poziom merytoryczny; d) zastosowane metody badawcze, czyli jej poziom metodologiczny; e) baza źródłowa, czyli wykorzystane dokumenty i opracowania.

W opiniowanej monografii został podjęty problem badawczy wartościowy w sensie poznawczym, aktualny oraz istotny dla praktyki politycznej. Ocena taka warunkowana jest kilkoma czynnikami. Zagadnienia obrony cywilnej i jej organizacji niewątpliwie stanowią bardzo istotny element fragmentu systemu obronnego i ochronnego Rzeczypospolitej Polskiej. Rozwinięta w czasie PRL struktura obrony cywilnej, co było związane z sektorową militaryzacją społeczeństwa i podsystemów państwa członkowskiego Układu Warszawskiego poczynając od lat 90-tych XX w. ulegała marginalizacji i erozji. Wzrost napięcia w stosunkach międzynarodowych i przesunięcie się zagrożeń bezpośrednich w stronę granic Rzeczypospolitej czyni te zagadnienia ponownie niebywale istotnymi z punktu widzenia zdolności obronnych państwa polskiego. Szczególnej ostrości ta sytuacja nabrała od roku 2014 w związku z pełnoskalową wojną (różnie klasyfikowaną), jaka toczy się na obszarze wschodniego sąsiada Polski - Ukrainy. Niewątpliwie jednak w opracowaniach specjalistycznych, jak również analizach czynionych na szczeblu państwowym, problematyka obrony cywilnej i jej niedostatków pojawiła się wcześniej. Być może wiązać to należy z turbulentnym rokiem 2008, który zaznaczył się po pierwsze istotnymi napięciami międzynarodowymi w związku z niepodległością Kosowa, a następnie w sierpniu tego samego roku wojną kaukaską. Warto odnotować, iż to ostatnie wydarzenie należało umiejscawiać w kategoriach otwartej wojny prowadzonej przez jednego z sąsiadów Rzeczypospolitej Polskiej przeciwko innemu suwerennemu państwu. Habilitant słusznie zauważa iż kluczowym dla jego rozważań impulsem stał się raport najwyższej izby kontroli z roku 2012. Splot wydarzeń przekonuje, iż data ta nie była przypadkowa. Kolejnym impulsem dla podjęcia badań we wskazanym obszarze - na co wskazuje Habilitant - było stanowisko odnotowane w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2014 roku. Wskazano tam dobitnie na konieczność głębokiej transformacji obrony cywilnej w Polsce i dostosowania jej do sytuacji społeczno-gospodarczej, jak też nadanie jej nowych możliwości wsparcia wywiązywania się ze zobowiązań sojuszniczych.

Jak deklaruje Habilitant, poczynając od 2017 roku prowadził on za zgodą wojewody zachodniopomorskiego szeroko zakrojone badania terenowe wśród pracowników obrony cywilnej. Opracowana w ujęciu monograficznym ankieta dała podstawę do odpowiedzi na szereg nurtujących go pytań. Zamiar i wysiłek realizacji badań terenowych zasługuje na duże uznanie, tym bardziej że nie jest to często wykorzystywana metoda w badaniach nad bezpieczeństwem, czy w naukach o polityce i administracji.

W recenzowanej monografii na blisko 300 stronach tekstu właściwego (całość książki to 300 kilkadziesiąt stron) Habilitant zdecydował się na przedstawienie wyników badań w dużej części ankietowych (lecz nie tylko), decydując się na umieszczenie ich w szerokim kontekście. Napisana w języku polskim rozprawa podzielona została na 6 rozdziałów tematycznych, z których każdy wyposażony został w przemyślaną aczkolwiek nie do końca symetryczną strukturę wewnętrzną, ujętą w podrozdziałach. Warto odnotować, że rozdział drugi w ujęciu strukturalnym wyróżnia się tym, że w drugim podrozdziale Autor zdecydował się na wprowadzenie dodatkowych podsekcji.

Rozdział pierwszy: *Bezpieczeństwo a obronność państwa* zawiera w sobie niezbędne dla pracy definicyjne i kategoryzacyjne ujęcia problemu. Habilitant zdecydował się rozpocząć swoje rozważania od analizy podstawowych kategorii takich jak państwo i społeczeństwo badanych przez pryzmat ich podmiotowości w zagadnieniu bezpieczeństwa. Innym istotnym rysem tej części pracy stało się usytuowanie kategorii obronności państwa i badania tego umieszczania w najważniejszych aktach normatywnych konstytucja ustawy rozporządzenia. Problematyczny nieco wydaje się wspomniany wcześniej rozdział drugi: *Charakterystyka współczesnej wojny i jej broni*. Zgodnie z przyjętą logiką wykładu Habilitant zdecydował się na podział główny tej części na dwa podrozdziały - pierwszy o wojnie i jej przyczynach, drugi zatytułowany został *Charakterystyka broni współczesnej wojny*. W podrozdziale pierwszym habilitant usiłował przedstawić wiodące kategoryzacje wojen, co w ocenie recenzenta udało się tylko częściowo. W podrozdziale drugim, podzielonym na podsekcje: *Bronń masowego rażenia*, *Bronń konwencjonalna* oraz *Wojskowy i cywilny system szkolenia kadr z obrony przed bronią masowego rażenia* Habilitant zawarł swoje rozważania publikowane wcześniej w artykułach. I tu odnotować należy nie do końca uzasadnione i poważne ograniczenie pola badawczego - Habilitant bowiem zrezygnował niemal zupełnie z analizy obszaru cyberwojny i wojny informacyjnej. Jak przekonują analizy i opracowania choćby z ostatniej dekady to właśnie te dwa nowe teatry wojny wydają się jedną z głównych osi konstrukcyjnych współczesnych działań agresywnych. Rozdział trzeci: *charakterystyka obrony cywilnej w Polsce: istota obrony cywilnej w świetle polskiego i międzynarodowego prawa, struktury i zadania* przynajmniej w połowie charakteryzuje się podejściem historycznym. W podrozdziale pierwszym Autor zdecydował się bowiem na analizę stanu rzeczy przed 1999 rokiem; rozdział drugi dotyczy stanu po tej cenzurze. Sama cenzura roku 1999 wydaje się naturalna bowiem w dziedzinie obronności państwa rok 1999 i przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do Paktu Północnoatlantyckiego zaznaczyły się głębokimi zmianami jakościowymi. Uruchomione

wówczas procesy transformacyjne wymagały bardzo dużego wysiłku ze strony państwa polskiego i zaryzykować można twierdzenie nie zakończyły się do dzisiaj. W odniesieniu do podrozdziału pierwszego za rozsądne posunięcie uznać należy ograniczone potraktowanie kwestii związanych z obroną cywilną przed rokiem 1939. Rzeczywistość ta - jakkolwiek niewątpliwie interesująca - nie powinna dominować rozważań Autora. Podobne uwagi należy podnieść w odniesieniu do prawnej rzeczywistości Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej - by wskazać choćby ustawę z 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony. W rozdziale trzecim w najpełniejszym wymiarze Autor posługiwał się metodą analizy treści do czego przyjdzie jeszcze pora powrócić. Zawartość rozdziału czwartego zawiera między innymi analizę propozycji pracowników obrony cywilnej województwa zachodniopomorskiego w zakresie dostosowania zdolności obrony cywilnej do wykonania spodziewanych zadań na czas wojny. Pomijając nieco karkołomne sformułowanie tytułu rozdziału, koresponduje on bezpośrednio z prowadzonymi przez Habilitanta badaniami terenowymi. W rozdziale piątym: *Strategiczne podejście do problematyki obrony cywilnej* Habilitant podjął próbę umieszczenia zagadnień OC traktowanej jako strategia sektorowa w myśli strategicznej państwa polskiego po 1989 roku, jak również w jej praktyce. Konstrukcja tego rozdziału budzi pewne wątpliwości. Częściowo rozwiewa je rozdział 6 zatytułowany *Model struktury obrony cywilnej województw na przykładzie województwa zachodniopomorskiego*. Wspomniana wcześniej wątpliwość dotyczy zasadności ujmowania modelu zorganizowania podsystemu obrony cywilnej w jednym z 16 województw jako autonomicznego problemu badawczego w unitarnym państwie jakim jest Rzeczpospolita Polska. W ocenie recenzenta pojawiło się tu pewne logiczne niedopowiedzenie, wprowadzające uzasadnioną wątpliwość co do spójności wyводу.

Pole badawcze dla recenzowanej rozprawy zostało zdefiniowane przez Habilitanta jako obszar obrony cywilnej rozumiany w kategoriach strukturalnych. Takie podejście do charakterystyki obszaru badawczego zawiera zapowiedź wykorzystanie w większym stopniu metod i podejść nawiązujących do analizy systemowej. Tym bardziej, że Habilitant świadomie używa określeń takich jak elementy systemu, podsystemy, otoczenie i tak dalej. Trudno jest w pracy odnaleźć poważniejsze wykorzystywanie refleksji systemowej, zarówno na poziomie analizy, syntezy, jak również ewentualnego prognozowania. Chociażby rozważania na temat synergii wewnątrzsystemowych, jak też pozytywnych i negatywnych synergii w relacji system-otoczenie wzbogaciłoby istotnie badania Habilitanta, np. w domenie wyzwań i ryzyk.

Główny cel badań został określony jako zamiar opracowania modelu obrony cywilnej województwa zachodniopomorskiego oraz wypracowanie rozwiązań funkcjonalnych i

organizacyjnych w celu wykorzystania jej potencjału do realizacji zadań ochrony społeczności lokalnych w czasie wojny. W ocenie recenzenta cel został sformułowany mało czytelnie i w sposób niejasny. Cele szczegółowe umieszczono w trzech kategoriach - jak ujął to Habilitant w efekcie dekompozycji problemu głównego celu głównego. W domenie poznawczej Habilitant zapowiadał dokonanie analizy przyczyn prowadzenia wojen, charakterystyki broni współczesnej wojny i jej skutków, a także systemowego ujęcia potencjału państwa do ochrony ludności i tak dalej. W kategorii teoretycznej Habilitant deklarował chęć wykazania, iż bezpieczeństwo musi być obszarem zainteresowania wszystkich środowisk ludzi. W tej domenie cele szczegółowe zostały potraktowane nieco zdawkowo i mało poważnie. Uzasadnione wydaje się również wniosek, iż Habilitant nie do końca ma świadomość tego co powinno być rozumiane pod pojęciem refleksji teoretyzującej. W ostatniej domenie praktycznej Habilitant deklarował ambicje stworzenia na miarę możliwości przyszłościowego modelu struktury obrony cywilnej województwa w systemie obrony cywilnej kraju i jego aplikacje na poziomie lokalnym. Do realizacji tego drugiego zamiaru trudno się odnieść brak bowiem jakichkolwiek mierników aplikowalności proponowanych rozwiązań modelowych.

Na potrzeby uporządkowania procesu badawczego autor postawił 10 pytań badawczych, z których część należy uznać za zbyt ogólne. Jak bowiem odnieść się można do pytania, czy w przyszłości można uniknąć wojen? Tym bardziej, że Autor w samym tekście pracę dość skutecznie unika prób czytelnego zdefiniowania fenomenu wojny i konfliktu zbrojnego. Niewątpliwie istotne są pytania badawcze dotyczące celu obrony cywilnej, stanu obrony cywilnej w Polsce, umiejscowienia jej w systemie bezpieczeństwa powszechnego. Kolejną niebywale istotną sekcję pytań stanowią te łączące się bezpośrednio z prowadzonymi badaniami ankietowymi.

Hipoteza wiodąca, zakładająca, że dotychczasowa polska obrona cywilna wymaga kompleksowej transformacji i dostosowania do obecnej sytuacji politycznej i militarnej i społeczno-gospodarczej państwa nie należy do opinii szczególnie odkrywczych. Tym bardziej, że w rozdziale drugim habilitant dość jednoznacznie zadeklarował (z czym recenzent się zgadza) podejście dynamiczne do zagadnień wojny i konfliktu zbrojnego. W sytuacji zatem gdy te fenomeny wykazują dużą zmienność i progresywność, weryfikacja tak przyjętej hipotezy głównej wydaje się oczywista. Żaden system nie jest w stanie osiągnąć homeostazy w przypadku dynamicznych i zmiennych wyzwań, zatem procesy dostosowawcze wpisane są nieusuwalnie w logikę wydarzeń. Sformułowano również sześć hipotez roboczych, które przynajmniej w części również należy uznać za oczywiste. Robocza hipoteza numer 1, w myśl

której fundamentem funkcjonowania systemu obrony cywilnej w Polsce są obowiązujące uregulowania prawne, stanowi założenie lub twierdzenie tak oczywiste, że dowodzenie go wygląda mało poważnie. Enigmatycznie brzmi hipoteza 4: „...skuteczność obrony cywilnej jest utożsamiana z jej potencjałem”. Recenzent nie do końca chyba też precyzyjnie rozumie hipotezę szóstą: „...na podstawie hipotezy można założyć potrzebę posiadania strategii obrony cywilnej określającej sposób pozyskiwania i wykorzystania zasobów do osiągnięcia celów strategicznych, taktycznych i operacyjnych”.

W zakresie metodologii badań Habilitant skoncentrował się na korzystaniu z dwóch głównych metod. Dla większości rozdziałów dominującą metodę stanowi analiza treści. Habilitant badał i zestawiał poszczególne zapisy z aktów normatywnych oraz rozważał ich implementację i stosowalność w rzeczywistości. Do pewnego stopnia metoda ta została również zastosowana przy analizie raportów ocennych, dotyczących stanu obrony cywilnej Rzeczypospolitej Polskiej. W odniesieniu do rozdziału opartego o badania terenowe realizowane w postaci dwóch ankiet sięgnięto oczywiście metodę ankietową. Sama konstrukcja ankiet nie budzi szczególnych wątpliwości, choć można się zastanawiać nad rozmiarami reprezentatywnej. Co prawda Habilitant nie odnosi się szerzej do tej kwestii, lecz wnioskować można, że grupa skonstruowana została w korespondencji z dostępnym zespołem respondentów ankiet. W rozdziale piątym i szóstym Habilitant deklarował przeprowadzenie modelowania. W odniesieniu jednak do metod wspierających modelowanie wskazać można dylącznie metodę heurystyczną oraz dedukcyjną. W tej kwestii niewątpliwie można było sięgnąć po dużo większe zestawy narzędzi. Zastanawia, w świetle dość częstych deklaracji Habilitanta potraktowania badanego obszaru jako pewnego systemu, brak sięgnięcia po refleksje oparte o ujęcia systemowe i wnioskowania na podstawie zachowań systemów (np. w ujęciach cybernetycznych). Ta sytuacja budzi tym większe zaskoczenie, że jak pisano wcześniej Habilitant zilustrował i zbadał większość elementów uwzględnianych w badaniach systemowych. Dokonano bowiem analizy otoczenia systemowego, przeprowadzono również charakterystykę (istotnie nieco wybiórczą) elementów samego systemu. Proponowane przez Habilitanta wnioski odnoszą się w istocie do niedostatków relacji między podsystemami. Zabrakło natomiast dokładniejszego omówienia modelu interferencji między otoczeniem a systemem i elementami systemowymi. Autor nie podjął również próby scharakteryzowania zasady systemowej. Przy uwzględnieniu takich elementów zarówno rozprawa, jak i przytaczane wnioski oraz sposób argumentacji niewątpliwie zyskały by na uporządkowaniu i - w konsekwencji - jakości.

Fragmenty rozprawy, charakteryzowane jako elementy teoretyczne właściwie z teorią niewiele mają wspólnego. Pod tym pojęciem Habilitant przeprowadził analizę umocowania normatywno-prawnego funkcjonowania obrony cywilnej w Polsce. Uogólniających wniosków o charakterze teoretyzującym w pracy właściwie brak. Trudno też wskazać na jednoznaczne zarysowanie paradygmatów oraz nurtów teoretycznych będących podstawą rozumowania.

Wykorzystaną przez Habilitanta bibliografię należy uznać za satysfakcjonującą i adekwatnie uporządkowaną w spisie. Składają się na nią dokumenty, raporty oraz inne materiały o charakterze źródłowym. Autor wykorzystał również szeroką, choć niekiedy nieco przypadkową, literaturę przedmiotu postaci monografii oraz artykułów naukowych. Należy jednak odnotować z Habilitant nie uniknął anegdotycznych niemal pomyłek. Recenzent postanowił wskazać na jedną z nich, tym bardziej że dotyczy ona jego publikacji. Dwie monografie dotyczące badań nad współczesnymi konfliktami zbrojnymi i wojnami, w których jedna powstała jako dzieło dwuautorskie, druga jako praca indywidualna, odpowiednio (PWN 2010 i Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego 2014), Habilitant potraktował jako jedną pracę przypisując dwóm autorom tytuł monografii indywidualnej. Co prawda można tego pomyłkę traktować w kategoriach żartobliwych, niemniej może to budzić pewne wątpliwości co do rzetelności kwerendy literatury przedmiotu.

Wiele stwierdzeń jak również wątków prezentowanych i analizowanych w rozprawie zasługuje na duże uznanie. Całość pracy jednak miejscami sprawia wrażenie daleko idącego braku koherentności. Dotyczy to przede wszystkim rozdziału pierwszego i znacznych części rozdziału drugiego. Niewątpliwie wysoką wartość stanowią badania ankietowe, na podstawie których Habilitant budował wnioski zawarte w rozdziale trzecim czwartym i piątym. Należy jednak podnieść wątpliwość, czy wnioski - nawet słuszne - z badania przeprowadzonego w jednym województwie, w sposób uprawniony można rozciągać na całość terytorium państwa.

W zakończeniu Habilitant dokonał umiejętnego podsumowania części przeprowadzonego rozumowania. Znalazły się jednak w tej części sformułowania co najmniej dyskusyjne. Trudno bowiem jednoznacznie interpretować sformułowania typu „...jednym ze sposobów przeciwstawieniu się o wojnie, jej zagrożeniom powinno być przywrócenie sprawności międzynarodowego systemu bezpieczeństwa państw, w którym działania należałoby zorientować globalnie i długoterminowo”. I dalej „... niezbędne będzie opracowanie jawnej i wszechstronnej ponadnarodowej strategii globalnej, wychodzącej poza interesy lokalne, grupowe, państwowe”. Nieco wcześniej Autor w specyficzny sposób definiuje

jedno z kluczowych dla pracy pojęć jakim jest wojna. W jego ujęciu jest ona fenomenem polegającym na „... przeciwstawieniu dwóch bytów, które nie są w stanie pokojowo współistnieć”. Warto nadmienić, że przyjęcie takiej definicji jakiegokolwiek próby odpowiedzi na pytanie o możliwości uniknięcia wojny czyni bezproduktywnymi. Same wnioski dotyczące obrony cywilnej zasługują na pełen szacunek i uznanie. Niestety przeplatane są one uwagami natury ogólnej, które burzą lub przynajmniej zakłócają spójność i logikę wywodu. Obok rzeczywistych efektów badania nastrojów i opinii publicznej, opartych o przeprowadzone ankiety, pojawiają się w opracowaniu stwierdzenia być może piękne lecz w istocie naiwne, jak na przykład „...przy wspólnym wysiłku wszystkich, którym leży na sercu bezpieczeństwo można zredukować prawdopodobieństwo (...)wybuchu wojny poprzez poszukiwanie przyczyn wybuchu konfliktów zbrojnych, rozstrzygnięcie sporów na drodze pokojowej przed podjęciem działań siłowych lub po ich zakończeniu, zwiększenie liczby operacji humanitarnych i prewencyjnych oraz innych niż bezpośrednia interwencja zbrojna”.

***

Całkowita ocena recenzowanej monografii wskazanej jako osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym nie jest jednoznaczna i oczywista. Sam zamiar badawczy i jak i zdefiniowane pole badawcze należy uznać za właściwe. Część hipotez i pytań badawczych również zasługuje na uznanie. Zarówno cel główny, jak i cele szczegółowe sformułowane zostały nieco zbyt szeroko bądź też mało precyzyjnie. W pracy jednak znalazły się dość długie passusy wynikające być może z nadmiernych ambicji autora. Łamią one spójność samego wykładu, a z uwagi na nie dość głębokie potraktowanie tematu obniżają wartość dokonań Autora. Ostatecznie, rozprawa J. Pilżys, *Obrona cywilna w Polsce. Współczesności i perspektywy*, Wydawnictwo Adam Marszałek: Toruń 2019, stanowi w wielu jej elementach istotny wkład do nauki polskiej, jednak z uwagi na sformułowane wyżej zastrzeżenia o charakterze metodologicznym i merytorycznym, w świetle artykułu 219 ust. 1 punkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, jej ocena jako osiągnięcia w postępowaniu habilitacyjnym nie jest jednoznaczna.

Ocena osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych

Zgodnie z wymienionym wyżej rozporządzeniem istotnym elementem oceny wniosku o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego jest dorobek dydaktyczny Habilitanta oraz osiągnięcia w zakresie popularyzowania wiedzy i współpracy międzynarodowej. Osiągnięcia dydaktyczne dr. Jana Pilżysa są znaczące. Obejmują bowiem przygotowanie i przeprowadzenie

wielu zajęć dydaktycznych realizowanych na kierunkach związanych z bezpieczeństwem międzynarodowym i narodowym, zarządzaniem kryzysowym, itd. Prowadził także seminaria licencjackie i magisterskie. W konsekwencji jest promotorem ponad wielu prac magisterskich i licencjackich oraz recenzentem. W obszarze dydaktyki zatem Habilitant wykazuje się dużą pracowitością i wszechstronnością, realizując znaczną liczbę kursów tematycznych, prowadząc prace na seminariach licencjackich i magisterskich. Należy również odnotować jego udział w charakterze promotora pomocniczego w postępowaniu o nadanie stopnia doktora.

Na podkreślenie zasługuje ponadto fakt nagrodzenia Habilitanta srebrnym Medalem Sił Zbrojnych w Służbie Ojczyzny (1990), brązowym Medalem za Zasługi dla Obronności Kraju (1996) oraz brązowym Krzyżem Zasługi w roku 2000.

Konkluzja

Recenzent pragnie dołączyć uwagę, iż w ostatnich latach postęp w aktywności naukowej dokonany przez doktora Pilżysa jest wyraźnie zauważalny. Niemniej jednak z pewnym żalem recenzent uznaje złożony wniosek habilitacyjny za nieco przedwczesny. Wobec wyraźnego progresu jakościowego przyszłe uzupełnienie kolejnego wniosku o następne wartościowe prace badawcze niewątpliwie rozwieje ewentualne zastrzeżenia i wątpliwości, które obecnie przesadzają o negatywnej ocenie złożonego wniosku.

Konkludując, należy podkreślić, że dorobek naukowy dr. Jana Pilżysa nie dostatecznie wypełnia określony w artykule 219 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* oraz artykule 221 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, wymóg posiadania osiągnięć naukowych uzyskanych po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiących znaczny wkład w rozwój nauki o bezpieczeństwie.

W konsekwencji opowiadam się **za odmową nadania dr. Janowi Pilżysowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.**

Łódź, dnia .....

9 maja 2024.

J. Regina-Zadarska
.....
(podpis)